

ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ : *Αριστοτέλους, Πολιτικά, 1,12, 1253a29-39*

Φύσει μὲν οὖν ἡ ὁρμὴ ἐν πᾶσιν ἐπὶ τὴν τοιαύτην κοινωνίαν [:τὴν πόλιν]· ὁ δὲ πρῶτος συστήσας μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος. Ὡσπερ γὰρ καὶ τελεωθεὶς βέλτιστον τῶν ζῶων ἄνθρωπός ἐστιν, οὕτω καὶ χωρισθεὶς νόμου καὶ δίκης χεῖριστον πάντων. Χαλεπωτάτη γὰρ ἀδικία ἔχουσα ὅπλα· ὁ δὲ ἄνθρωπος ὅπλα ἔχων φύεται φρονήσει καὶ ἀρετῇ, οἷς ἐπὶ τὰναντία ἔστι χρῆσθαι μάλιστα.

Διὸ ἀνοσιώτατον καὶ ἀγριώτατον ἄνευ ἀρετῆς, καὶ πρὸς ἀφροδίσια καὶ ἔδωδὴν χεῖριστον. Ἡ δὲ δικαιοσύνη πολιτικόν· ἡ γὰρ δίκη πολιτικῆς κοινωνίας τάξις ἐστίν, ἡ δὲ δικαιοσύνη τοῦ δικαίου κρίσις.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να δηλώσετε την ορθότητα ή όχι των κάτωθι προτάσεων και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με αναφορές από το κείμενο :

- ❖ Ο άνθρωπος συγκρότησε κοινωνία από την ανάγκη επιβίωσης.
- ❖ Ο άνθρωπος είναι το τέλει ὄν.
- ❖ Η φύση προίκισε τον άνθρωπο με όπλα.
- ❖ Ο άνθρωπος εξαιτίας της φρόνησης υπηρετεί την αρετή.
- ❖ Η δικαιοσύνη φέρει την ευταξία στην πολιτική κοινωνία.

Μονάδες 10

B1. Ποιά η σχέση στον στόχο του ανθρώπου και της πολιτικής κοινωνίας στο εξής απόσπασμα : «**Ἡ δὲ δικαιοσύνη πολιτικόν· ἡ γὰρ δίκη πολιτικῆς κοινωνίας τάξις ἐστίν, ἡ δὲ δικαιοσύνη τοῦ δικαίου κρίσις**»;

Μονάδες 10

B3. Ποιά η προϋπόθεση, ώστε ο άνθρωπος να τελειωθεί βάσει των εφοδίων που τού έδωσε η φύση; Στην απάντησή σας να συνδυάσετε όσα αναφέρει ο Αριστοτέλης στο κείμενο που σάς δόθηκε, αλλά και στο παρακάτω που είναι τα λεχθέντα του φιλοσόφου πριν από το συγκεκριμένο κείμενο :

«Όπως έχουμε ήδη πει πολλές φορές, η φύση δεν κάνει τίποτε δίχως λόγο και χωρίς αιτία. Άς προσέξουμε ύστερ' απ' αυτό ότι ο άνθρωπος είναι το μόνο ζώο που είναι εφοδιασμένο με την ικανότητα του λόγου. Η απλή φωνή δεν εκφράζει, ως γνωστόν, παρά μόνο την λύπη και την ευχαρίστηση· γι' αυτό και υπάρχει σε όλα τα ζώα· η φύση τούς έδωσε, πράγματι, όλη κι όλη αυτήν την ικανότητα, να αντιλαμβάνονται το δυσάρεστο και το ευχάριστο και αυτά να τά κάνουν φανερά το ένα στο άλλο· του λόγου όμως ο προσορισμός είναι να κάνει φανερό τι είναι ωφέλιμο και τι βλαβερό και, άρα, τι είναι δίκαιο και τι άδικο· αυτό είναι, πράγματι, που ξεχωρίζει τον άνθρωπο από τα άλλα ζώα : Μονάχα αυτός αντιλαμβάνεται το καλό και το κακό, το δίκαιο και το άδικο και όλα τα άλλα παρόμοια πράγματα —και, φυσικά, η συμμετοχή σε όλα αυτά είναι που κάνει την οικογένεια και την πόλη.»

Αριστοτέλους, Πολιτικά 1253a7-18

Μονάδες 10

B4. Να δηλώσετε την ορθότητα των παρακάτω φράσεων :

- Ο Αριστοτέλης διάβαζε τα βιβλία ιατρικής του πατέρα του.
- Ο Αριστοτέλης κατέβηκε στην Αθήνα να φοιτήσει στην σχολή του Επίκουρου.
- Ο Πλάτωνας αντιπάθησε τον Αριστοτέλη μόλις τον γνώρισε.
- Ο Αριστοτέλης δίδαξε τον βασιλιά Φίλιππο.
- Στα Πολιτικά ο Αριστοτέλης δίνει τον ορισμό του πολίτη.

Μονάδες 10

B5α.

Με ποιές λέξεις του κειμένου έχουν ετυμολογική συγγένεια τα παρακάτω λήμματα : αυθόρμητος, λυσιτελής, άρθρο, αφοσίωση, έδεσμα,

υποταγή.

Μονάδες 6

B5β. Να δώσετε την σημασία των παρακάτω λέξεων του κειμένου και μετά να τις χρησιμοποιήσετε με διάφορη σημασία σε φράσεις της νέας ελληνικής (σε όποιο γραμματικό τύπο θέλετε, διατηρώντας τους ρηματικούς και πτωτικούς τύπους) : **τελεωθείς, δίκη.**

Μονάδες 4

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ : Ίσοκράτους, κατὰ Σοφιστῶν 6-8.

Οι αιτιάσεις του Ίσοκράτη εις βάρος των σοφιστῶν.

Ο Ίσοκράτης, στο έργο αυτό επιδιώκει να διαχωρίσει την θέση του και να διαφοροποιηθεί από τους σοφιστές. Στο συγκεκριμένο χωρίο, τούς κατηγορεί ότι δυσπιστούν ακόμη και προς τους ίδιους τους μαθητές τους και πως, με την διδασκαλία τους, δεν ανταποκρίνονται σε όσα υπόσχονται.

Τοὺς μὲν γὰρ ἄλλο τι παιδεύοντας προσήκει διακριβοῦσθαι περὶ τῶν διαφερόντων· οὐδὲν γὰρ κωλύει τοὺς περὶ ἕτερα δεινοὺς γενομένους μὴ χρηστοὺς εἶναι περὶ τὰ συμβόλαια· τοὺς δὲ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν σωφροσύνην ἐνεργαζομένους πῶς οὐκ ἄλογόν ἐστιν μὴ τοῖς μαθηταῖς μάλιστα πιστεύειν; Οὐ γὰρ δὴ που περὶ τοὺς ἄλλους ὄντες καλοὶ καγαθοὶ καὶ δίκαιοι περὶ τούτους ἐξαμαρτήσονται δι' οὗς τοιοῦτοι γέγονασιν. Ἐπειδὴν οὖν τῶν ἰδιωτῶν τινὲς ἅπαντα ταῦτα συλλογισάμενοι κατίδωσιν τοὺς τὴν σοφίαν διδάσκοντας καὶ τὴν εὐδαιμονίαν παραδιδόντας αὐτούς τε πολλῶν δεομένους καὶ τοὺς μαθητὰς μικρὸν πραττομένους, καὶ τὰς ἐναντιώσεις ἐπὶ μὲν τῶν λόγων

τηροῦντας, ἐπὶ δὲ τῶν ἔργων μὴ καθορῶντας, ἔτι δὲ περὶ μὲν τῶν μελλόντων εἰδέναι προσποιούμενους περὶ δὲ τῶν παρόντων μηδὲν τῶν δεόντων μήτ' εἰπεῖν μήτε συμβουλευῆσαι δυναμένους, ἀλλὰ μᾶλλον ὁμοιοῦντας καὶ πλείω κατορθοῦντας τοὺς ταῖς δόξαις χρωμένους ἢ τοὺς τὴν ἐπιστήμην ἔχειν ἐπαγγελλομένους, εἰκότως, οἶμαι, καταφρονοῦσιν καὶ νομίζουσιν ἀδολεσχίαν καὶ μικρολογίαν ἀλλ' οὐ τῆς ψυχῆς ἐπιμέλειαν εἶναι τὰς τοιαύτας διατριβάς.

διακριβόω/ῶ : εξακριβώνω, εξετάζω κάτι εκτενῶς, διεξοδικά, επιμελῶς./ **τὸ διαφέρον**: ἡ διαφορά, τὸ υπόλοιπο, ἐδώ **τὰ διαφέροντα** : οικονομικὲς διαφορῆς./ **ἐνεργάζομαι** : προξενῶ, παράγω, δημιουργῶ/ ἐργάζομαι με μισθό./ **δή – που ἢ δήπου** : αναμφίβολα, βέβαια, φυσικά./ **ἐξαμαρτάνω** : διαπράττω σφάλμα./ **πράττομαι** (διπλὴ αιτιατικὴ) : εισπράττω ἀπὸ κάποιον χρήματα (για τὸν εαυτό μου)./ **πράττειν τινὰ ἀργύριον** : αποσπῶ, λαμβάνω χρήματα ἀπὸ κάποιον (λέγεται για δημοσίους υπαλλήλους που εισπράττουν φόρους)./ **τηρέω-ῶ** : τηρῶ, επιτηρῶ, δίνω προσοχή σε κάτι./ διατηρῶ, διαφυλάσσω./ **ἐναντίωσις** : ἀντίθεση, ἀντίπραξη, ἀντίδραση./ **καθορῶ** : βλέπω, παρατηρῶ, ἀντιλαμβάνομαι, διακρίνω, ερευνῶ, εξετάζω./ **ἐπαγγέλομαι** : υπόσχομαι/δηλώνω, ἰσχυρίζομαι, διατείνομαι ὅτι μπορῶ να πράξω κάτι./ **ἀδολεσχία**: πολυλογία, φλυαρία./ **μικρολογία** : ματαιολογία, επιπολαιότητα, μικρότητα.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να μεταφράσετε το παρακάτω χωρίο του κειμένου. :
«Τοὺς μὲν γὰρ ἄλλο τι παιδεύοντας... γεγόνασιν»

Μονάδες 20

A2. Τί κατηγορίες αποδίδει ο Ισοκράτης στους σοφιστές; Τί πετυχαίνει, κατά την γνώμη σας, με την χρήση μακροπερίοδου λόγου;

Μονάδες 10

B1α. Να σχηματίσετε το β' ενικό οριστικής και ευκτικής ενεστώτα των παρακάτω τύπων :

ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ	ΟΡΙΣΤΙΚΗ (β' ενικό)	ΕΥΚΤΙΚΗ (β' ενικό)
διακριβοῦσθαι		
κατορθοῦντας		
χρωμένους		
καταφρονοῦσι		

Μονάδες 4

B1β. Να γράψετε τον τύπο που ζητείται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις :

- οὐδέν: ονομαστική πληθυντικού αρσενικού γένους.
- τῶν ιδιωτῶν: κλητική ενικού.
- τὰς ἐναντιώσεις: δοτική πληθυντικού.
- τινές : αιτιατική πληθυντικού ουδετέρου γένους.

Μονάδες 4

B1γ. « καλοὶ κάγαθοὶ καὶ δίκαιοι περὶ τούτους ἔξαμαρτήσονται » : Να βρείτε τα επίθετα του χωρίου και να γράψετε τα παραθετικά τους (συγκριτικός/ υπερθετικός βαθμός).

Μονάδες 2

B2α. Να εντοπίσετε τις επιθετικές μετοχές του κειμένου και να τις αναγνωρίσετε συντακτικά.

Μονάδες 4

B2β. «Ἐπειδὴν οὖν... δυναμένους» : Να ξαναγράψετε το παραπάνω απόσπασμα του κειμένου, αντικαθιστώντας τις κατηγορηματικές μετοχές με ισοδύναμες δευτερεύουσες προτάσεις και κάνοντας, όπου απαιτείται, τις απαραίτητες αλλαγές στην σύνταξη του κειμένου.

Μονάδες 4

B2γ. Να εντοπίσετε στο κείμενο δύο διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους εκφράζεται η υπόθεση. Τί δηλώνουν οι υποθετικοί λόγοι σε κάθε περίπτωση;

Μονάδες 2

